

1829

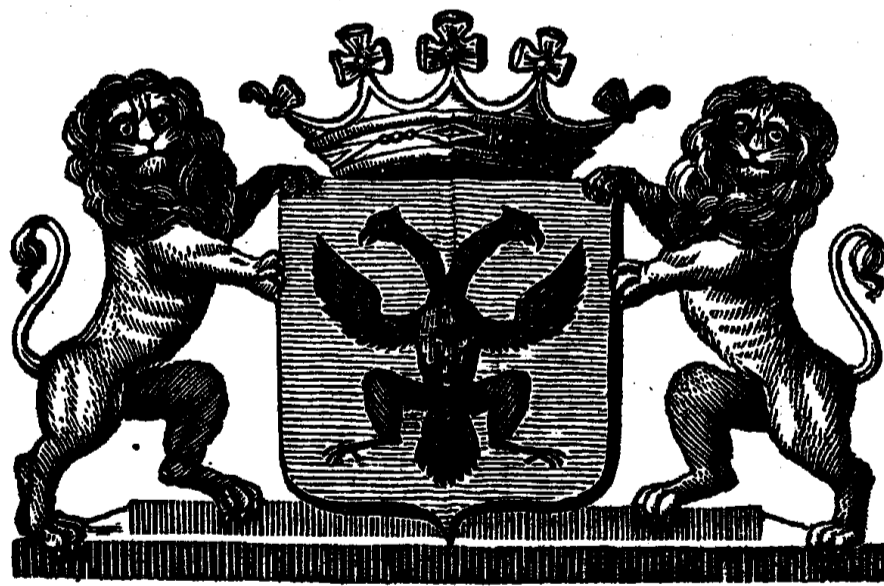
Arnhemse

COURANT

voor het Jaar

1829.

deze
et geheel
gevormd,
be-
ach-
heid ge-
ge-

T E A R N H E M,

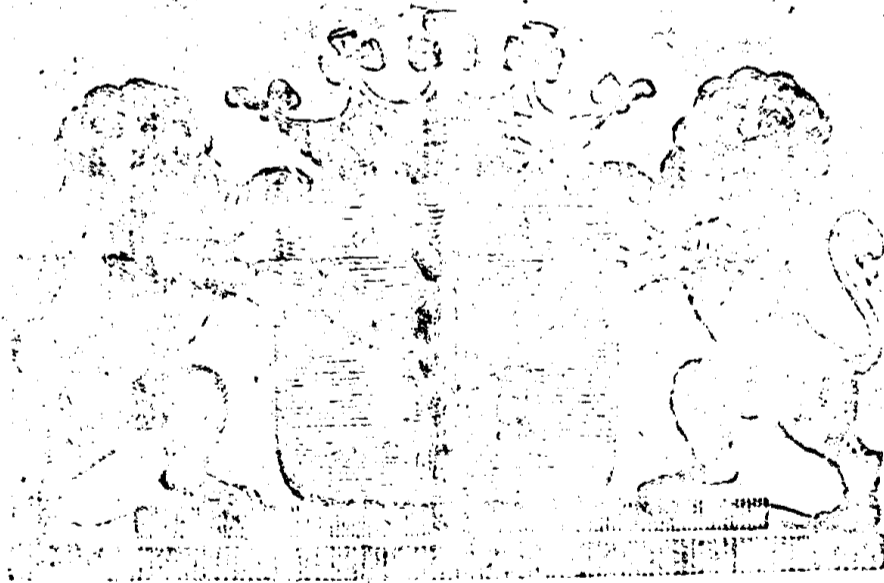
Bij C. A. THIEME, Boekdrukker.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 309

ASSISTANT PROFESSOR

PHYSICS 309

ARNHEMSCHE

COURANT.

Donderdag

den 1 Januarij.

Deze Courant, die geregeld 3 maal in de week wordt uitgegeven, en wel op *Dingsdag*, *Donderdag* en *Zaterdag*, is, voor den prijs van f 12 in het jaar, bij alle Boekverkoopers en Postkantoren in het geheele Rijk te bekomen.

OVERZICHT DER VOORNAAMSTE GEBEÛRTENISSEN
DES JAARS 1828.

Zoo zijn wij dan weder eenen jaarkring ten einde, die in de gebeurtenissen der negentiende eeuw onvergetelijk zal blijven. Dit was toch, na den algemeenen vrede van 1815, het eerste oorlogsjaar in Europa, (wanneer men de militaire wandelingen in Napels en Spanje van 1821 en 1823 niet mederekent). De strijd tusschen de constitutionnele en wilkeurige beginselen heeft daarin met de grootste kracht van weerszijden plaats gehad, en, even als in onbesliste veldslagen, heeft de eene vleugel van beide partijen (in Frankrijk) de overwinning, de andere (in Engeland en Portugal) de neerlaag gehad. Azie, zoo lang gerust als het graf — door ongestoord despotismus — heeft weder stof voor de geschiedenis opgeleverd. In America heeft de omwenteling een nieuw karakter aangenomen. Ons vaderland, zoo lang gerust en vreemdzaam, heeft van den nabuur nieuwe brandstof in zijn midden zien overbrengen. Ontwikkelen wij kortelijk in enkele trekken deze belangrijke voorvallen.

Zeven jaren lang hing over Turkije eene onweerswolk, uit het Noorden, die door METTERNICH'S bezweeringen (om eens met de oude He-truskers te spreken) zoo lang werd tegen gehouden. Nu is dezelve uitgebarsten — maar op Konstantinopel? — verre van daar. De berekeningen der staatkundigen zijn — gelijk zoo menigmaal — ook nu te schande geworden. Keizer NIKOLAAS heeft aan den wensch van zijn volk — aan dien van Europa — gehoor gegeven, en den oorlog aan dat uitheemsche volk verklaard, hetwelk sinds vijf eeuwen in ons wereld-deel legerplaatsen betrokken heeft, zonder daarin t'huis te zijn, zonder iets van deszelfs beschaving of kunsten over te namen. In onzen blik op het oorlogstopneel hebben wij echter de verkeerde rigting trachten aan te wijzen, en de sedert dien tijd geheerde innemings van Varna, onze redeneringen te dezen aanzien eenszins doen vervallen. Integen-deel — die vesting aan de Zwarte Zee, verre van de gemeenschaps-linie der Russen gelegen, bevindt zich in het grootste gevaar, doordien men te laat ondernomen heeft, waarmede men begonnen moest zijn — het beleg van Silistria. Deze vesting, ten Noorden van Varna gelegen, is na hetzelfde eerst ernstig aangetast; een vroege winter heeft dit beleg doen opbreken, en nu staat het afgelegene punt, waarop men zijne krachten verspild heeft, weder veeg; maar wanneer de winterstormen in de Zwarte Zee het aanbrenge van toevoer beletten, wanneer de grootvrij-ziet daar tegen met alle magt aanrukt, kan Varna de Turksche magt niet weerstaan. Is deze vesting eenmaal gevallen, zoo blijven voor de Russen, van alle hunne veroveringen in Europa, nog slechts de vorstendommen Wallachije en Moldavie, en de vesting Ibaïlow, benevens eenige kleine onbeduidende sterkten over. Eene schrale vergoeding voor het verlies van ten minste 80,000 man! — Maar aan wien ligt de schuld? Zekerlijk ten deele aan het verkeerde ontwerp der Russen, die te ver vooruit geschoven zijn, zonder hunnen rug en flanken behoorlijk te beveiligen; doch ook gewis ten deele aan de tusschenkomst der Europeische Turkenvrienden. Het zal thans wel geen betoog behoeven, dat Engelse raad en Engelse officieren in dezen veldtocht der Porte tot dienst zijn geweest. Zoo mogen dan de Russen in Azie, onder den bekwamen PASKEWITSCH, eenige niet onbelangrijke voordeelen hebben behaald, en, na Perzie tot vrede, met afstand van Erivan, te hebben gedwongen, ook Kars, Akalzik en Bajazid hebben veroverd, — de afgelegenheid dezer gewesten van de hoofdzetels, zoo wel der Turksche als Russische magt; doet die veroveringen zeer veel van haar belang omtrent de beslissing des oorlogs verliezen. Tusschen den Donau, de Zwarte Zee en den Bosporus moeten de afdoende slagen worden geleverd. Een dier hoogst zeldzame gevallen, waarin de Engelse ministeriele en oppositiepartij het ten aanzien der buitenlandsche staatkunde eens zijn, heeft zich dit jaar vertoond. Zoowel de Courier als de Times — anders twee Antipoden — hebben met hartstogt en zelfs met ergerlijke drift de Turkische veroveringen gewigt in de schaal legt, wanneer

handelsbelang in het spel komt. Men vreesde, dat Rusland meester van den Bosporus worden, en dan den voordeeligen Levantschen handel aan zich zou trekken. In dit vooruitzicht wenschte men liever, dat Keizer NIKOLAAS met zijn geheele leger het lot van NAPOLEON mogt ondergaan, en de Turken, wier verdrijving uit Europa zoo nabij scheen, voor een-wen vrede daarin mogten worden gevestigd, dan dat de val van Konstantinopel de hertijding van een Grieksch Rijk zou ten gevolge hebben, wanneer die hertijding eenige handelsvoordeelen aan Rusland zou hebben te weeg gebragt. Men was ten hoogste gebedgd over de sluiting der Dardanellen — als over eene schending der verdragen en van het zee-regt: — en men vergat de blokkade der Fransche en Hollandsche zee-kust, den roof der Deensche vloot en het bombardement van Kopenhagen!

Over 't algemeen echter heeft het Engelse Ministerie zich in deze zaak met eene weifelende schroomvalligheid gedragen, die het geheel kenschetst. Ook dit Ministerie heeft zich dit jaar eerst volledig gevormd, en op de vrienden van CANNING — de Whigs — eene stellige zege behaald, die, zoolang HUSKISSON daarin zitting had, nog altijd twijfelachtig was. Maar nu heeft ook WELLINGTON Europa in de gelegenheid gesteld, om zijne talenten als staatsman te kunnen waarderen. Het is gebleken, dat hij daarin bij zijnen grooten voorganger MARLBOROUGH, dien hij als krijgsman gewis evenaart, verre te kort schiet. Deze had een bepaald doel, de vernedering van Frankrijks magt, en ging daarop af met de rondborstigheid en standvastigheid, die aan een' soldaat voegt. Ook andere voorgangers van den edelen Lord, schoon geene krijgslieden, — de beide FIRTS (vader en zoon) — wisten wat zij wilden, en jaagden met mannenmoed en kracht dat doelwit na. De twee eersten beoogden Frankrijks vernedering — hetzij onder de Bourbons, hetzij onder de Republiek; — de twee laatsten de vrijheid der volken, hetzij in America hetzij in Portugal. Maar nu heeft de Engelse Ministerie, dat zijner vrienden is de zegenaar der wilkeur en van liet despotismus, maar hij gaat op dat doel niet regtstreeks, maar met aarzelande schreden in langs zijpaden af. Waarschijnlijk schaatst hij zich over hetzelfde, en is dus niet regt openlijk voor zijne zaak uitkomen. Maar de zaak zelve is dit jaar ten duidelijkste gebleken. Men durft niet zeggen, dat men van het verdrag van Londen afziet, maar men doet deszelfs eerste werking, in den slag bij Navarino, als eene heilloze gebeurtenis voorkomen. Men durft de Fransche onderneming naar Morva, die dat schiereiland bijna zonder slag of stoot van de Egyptenaars heeft bevrijd, niet tegenhouden, maar men kluipert in intrigeert zoo lang, tot dat Frankrijk en Rusland den nieuwen Grieksch Staat alleen tot Moren en de Cycladen bepalen. Men schijnt de constitutionnele beginselen te willen handigen, doch wat gebeurt er? Toen in Portugal een meenedig koningszoon, met schending der voorwaarden, op welke hem zijn Broeder en Heer de tengels van het bewind wel vertrouwen wilde, — de constitutie des lands met behulp van het graauw en der papen baldadig omverwierp, — toen dit althans reeds door alle zijne handelingen duidelijk was vooruit te zien, — toen riep het Engelse ministerie de troepen, die de groote CANNING tot hulp der constitutionnellen derwaarts had gestonden, terug, opdat de geweldenaar ruim spel zou hebben. Toen de zamenzwering van den verwaten jongman met de oude familie overder, nu was uitgebarsten; toen er een schrikbewind was ingesteld, niet minder bloedig dan dat van ROBESPIERRE; toen duizende vaderlanders in de kerkers versmachtten, of des nachts in zee geworpen werden, — toen liet men, welstaanshalve, den Courier daartegen uitvaren (hetgeen den overweldiger geen leed veroorzaakte) men liet zelfs den Britschen gezant met de andere uit Lissabon vertrekken: maar toen de stad Porto de hantier van het wettige gezag en der constitutie opstak, toen was Engeland de eerste Mogendheid, die zich haastte, de blokkade dier haven door den tiran te erkennen, waardoor alle hulp uit Engeland, alle gemeenschap met hetzelfde voor de vaderlanders werd afgesneden, deze dan moed lieten zakken, en dus bezweken. Maar dit was het nog niet alles. Toen Porto, 't welk men zoo gemakkelijk door eene vloot van Britsche schepen had kunnen bevrijden, gevallen was, zond MICHELIS troepen af naar Madeira, 't welk zijn gezag niet erkennen wilde: en verliet de zee, en liet van blokkade. Ook deze erkende de Britsche vloot, die de haven

om de derwaarts afgezondene magt te beletten, dit voor *Engeland* zoo gewichtige eiland te bemagtigen. Sedert zijn de vriendschapsbanden met den overweldiger nog naauwer toegelield, en terwijl men de jonge wet-tige Koningin, die door haren oom feitelijk van de kroon is ontzet, met alle eer in *Engeland* ontvangt, en hare regten schijnt te erkennen, zendt men eenen gezant naar *Brazilië*, om dit jonge onschuldige voor-werp aan den man des bloeds te koppelen, en daardoor dezelfs vrien-dschap te koopen, terwijl men tevens de regten der *wettigheid* schijnbaar zou handhaven; en men noodzaakt de ongelukkige *Portugeesche* uitgewe-kenen, die met achterlating van haave en goed ten minste voor-hun leven in *Engeland* eene veilige schuilplaats meenden te vinden, om of als ge-vangenen door het land te worden verdeeld, of zich naar een ander we-relddeel — naar *Brazilië* — in te schepen; — men geleidt hen zelfs met *Engelsche* vaartuigen, opdat zij niet in hun vaderland aan wal stappen, het gezag van den overweldiger, *Engelands* dierbaren vriend, zouden verontrouwen.

Keizer PEDRO heeft dus weinig verpligting aan de *Britten* voor hunne dienstbewijzen in *Europa*. Is hij hun misschien meer verschuldigd voor hetgeen zij in de Nieuwe Wereld voor hem doen? Het is waar, hunne bemiddeling heeft den vrede tusschen *Brazilië* en *Buenos Ayres* her-steld: doch wij dienen de voorwaarden daarvan te kennen, eer wij dur-ven beslissen, of hier onbaatzuchtige vriendschap of enkel handelsbelang de drijfveer geweest zij. Indien het waar is, dat men overeengekomen is, om *Monte Video* tot een onafhankelijken staat te verheffen, (ten ein-de dezen twistappel uit den weg te ruimen; (1) zoo staat daarbij onge-twijfeld weder *Engelands* handelsbelang op den voorgrond, hetwelk zich bij dezen onafhankelijken staat, aan den mond der groote *Plata-Rivier*, eenen staat, door *Engelands* beschikking gevormd, wel zal weten te doen gelden en een goed *débouché* te bedingen.

Het is echter waar, dat *Engeland* nog niet veel baat heeft gevonden bij de handelswegen, die CANNING — met de edelste inzigten voorzaker — als wereldburger niet minder dan als *Engelschman* voor hetzelve geopend heeft. De zeyen nieuwe republieken: *Mexico*, *Guatimala*, *Columbia*, *Peru*, *Bolivia*, de *Plata-gewesten* en *Chili*, hebben zich thans alle magteloos verklaard, om aan hunne verpligtingen te voldoen, voor de nog zoo kort geleden in *Engeland* opgenomene gelden; zoo dat *America* van de grenzen der Vereenigde Staten tot aan die van *Patagonie* — ban-keroot is. — Bovendien zijn de associatiën der *Engelschen* in *Mexico* zoo wel als in *Chili* opgericht tot ontginning der mijnen, bijna geheel te gronde gegaan; en deze staten, waaruit *Europa* te voren jaarlijks zulke men van *Europa*. Dit is echter niet de schuld der natuur, dezelve heeft ten minste *Mexico* en *Columbia* met de rijkste schatten begiftigd, doch wat baten die giften, die hulpbronnen, zonder een goed bestuur, zonder eene vaste hand, die dezelve in behoorlijke kanalen weet te geleiden? Dat tot hertoe in de meeste, zoo niet in alle die staten, gebrek was aan zulk een bestuur, is wel onbetwistbaar.

Men denke slechts aan de inwendige verdeeldheden in *Guatimala*, door onzen landgenoot HAAPERS geschetst, aan den dollen *revolutieairen* maatregel in *Mexico*, om alle *Spanjaarden*, in het moederland geboren, derwaarts terug te zenden, (lieden, bij welke de meeste kapitalen thuis vesten, en dus eene even zoo dyaale daad als de verbanning der *Moorren* uit *Spanje* in 1609): men herinnere zich de bloedige verdeeldheden in *Columbia*, *Peru* en *Chili*, en men zal zien, dat wij niet te veel gezegd hebben. De tijd zal leeren in hoe verre BOLIVAR, die thans in *Colum-bia*, bijna op dezelfde wijze als CROWELL in *Engeland* en HATFIELD in *Frankrijk*, het onbepaald gezag met krijgsgeweld heeft aan zich ge-trokken, door de omstandigheden daartoe gebiedend was genoodzaakt: dan of slechts heerschzucht hem daartoe heeft aangedreven. Wij zijn, in spijt van het *Fransche* welhoek en Mr. JONAS DAVID MEIJER, (2) van het gevoelen, dat men elk voor een eerlijk man moet houden tot het tagendeel blijkt; en wij gelooven dus ook liever, dat de verandering in de verwarring der geldmiddelen in de nieuwe wereld, vooral in *Columbia*, niet kan gestuit worden zonder eene krachtige hand, en dat hier het gezegde van vader ROMANUS volkomen van toepassing is:

Nooit is het goed, dat velen zegenieren; één zij Gebieder.

Bovendien hadden de zich noemende *Republikeinen* zoo wat het *Fransche* steisel over de *wettigheid* van *tiranenmoord* aangenomen, en wilden zulks op BOLIVAR beproeven, toen hij hun voorkwam. — Even-wel — wij moeten 's mans volgende daden afwachten, om over deze en zijn karakter te kunnen oordeelen.

Het Moederland van al deze thans vrije kolonien, *Spanje*, is bijna nog ongelukkiger dan de ongelukkigste derzelve. Het is ontbloot van handel, van geldmiddelen, van regeringsvorm en van vrijheid. Het

zwoegt onder het eerste juk van allen, het juk der monniken. Doch toevallig heeft FERDINAND, bij al de jammerlijkheid zijner regering, door de vergelijking met zijnen nabuur RICHELIEU, gewonnen: — De *constituti-onnelen* zijn daarin thans zoo vervolgd, verbannen en verdrukt, dat zelfs de aftogt der *Franschen* uit *Cadix* en geheel *Spanje*, geene gevolgen ten hunnen voordeele gehad heeft.

In *Frankrijk* heeft de partij der *constitutionnelen* eene schitterende overwinning op het oude ministerie behaald. Dit ministerie, het drieman-schap van VILLELE, PEYRONNET en CORBIÈRE, bij het gros, ja wij dur-ven zeggen, bij negen tiende der Natie, sedert jaren gehaat door zijnen teruggang naar het oude, zoo wel in het kerkelijke als staatkundige, is door eigene waanwijsheid gevallen. Het had op de gewapende burger-magt van *Parijs* gezegevierd, en meende die zege, in de dronkenschap dier overwinning, nu ook wel de kiesvergaderingen, gelijk vroeger, door kabalen en kuiperijen te kunnen besturen. In deze verwachting deed het den *onnoodigen*, onberaden stap van ontbinding der wetgevende verga-dering, en vertrouwde op zijne krachten, om eene nieuwe, nog meer en zijnen goest, zamen te roepen. Doch het had zich deerlijk misrakend. In spijt van alle tegenwerking der prefekten en andere gehoorzame dienaar-der ministers, verkoos het volk, dat is de middelstand, vertegenwoordig-ers, die aan de constitutie toegedaan waren. VILLELE en zijn aanhang zochten nu door een zweemsel van volksberoerte nog een tijd langzaam Koning schrik aan te jagen, zoo dat hij zich, uit vrees voor de *revolutie*, *onnairen*, in hunne armen zou moeten werpen; men ontzag zich niet, daartoe zelfs burgerbloed te doen plengen: doch nu rees de algemeene verontwaardiging zoo hoog, dat KAREL X eindelijk aan het verlangen der natie voldeed, en andere, over 't algemeen gematigde mannen verkoos, die in den loop van dit jaar niet met voorbarige, alles bedervende drift (gelijk de overdrevene *liberalen* begeerden,) maar met wijsgeerige tigtigheid en trapsgewijze, reeds een zeer groot aantal misbruiken afgeschaft hebben. Men moet inderdaad den moeilijken toestand, waarin zich dit ministerie tusschen de zeer blijkbare overkelling van den Koning en het hof tot de congregatie, de *Jezuïeten* en het vorige ministerie, in den wenach der natie bevond, in het oog houden, om het vele goede, dat de nieuwe ministers reeds gesticht hebben, te kunnen waarderen. De be-vloed der congregatie is gestuit, den *Jezuïeten* is het onderwijs verboden, en vele dier gevaarlijke menschen hebben reeds *Frankrijk* verlaten. Het onderwijs op de kleine *seminariën* is weder onder het toezigt der re-gering gebracht, de *congregatie* is voer goed ontheven, en daarvoor de boek-handelaars en boekdruckers verantwoordelijk gesteld; vele der *liberalen*

op gevaarlijke omstandigheden van het oude bewind zijn; de overige op eene zachte wijze, met posten verwijderd; waar zij haadel hadden kunnen stichten; anderen zijn behouden, omdat men gevoeld heeft, dat de *liberalen* werkingen, in welken zin ook, altijd wederwerking ten gevolge hebben: terwijl afzettingen in *massa* wel de wraak van sommigen kunnen be-vredigen, maar zeer slechte voorbeelden geven voor de toekomst, want op zich de nu onderliggende partij bij eene *eventuele* terugkeer van de re-gering. Buitendien zijn er nog vele nuttige verordeningen tot stand ge-bragt; het schandelijk te kort van VILLELE, (nabij een miljoen *francs* ge-deeltelijk door omkoopingen bewerkt) is nabewimpeld aan den koning ge-bragt, sonder dat het staats-krediet daarbij geleden heeft: van den anderen en algemeenen wensch der natie is, door het afsenden eener *deputatie* naar *Morocco*, voldaan, en men kan aan het ministerie slechts twee vrees-heid verwijten: al te gereede toegewendheid voor de eischen van *Engeland*, om ook *Athene* en geheel *Egypte* niet te bevrijden. Men zou schamen waren die eischen van zulke bedreigingen vergeeld, dat *Frankrijk* ze niet kon afskiden, zonder vrees voor eenen oorlog met *Engeland* en dezelfs vanden *Turkschen* *Bondgenoot*. Dit alles zal het ministerie van MANTIGNAC, ROY en PORTALIS steeds met eere in de jaarboeken der *Fransche* monarchie doen gedenken, hoezeer dan ook driftige mannen vinden mogen, dat zij niet op de hoogte van hunnen tijd staan.

Op de hoogte van hunnen tijd: — hierop wilden ons ook een aantal mannen brengen, die zich nu eenmaal voortgenomen hebben, *Frankrijk* in alles en altijd tot voorbeeld te nemen, en in ons land *Frankrijk* op een verkleinden maatstaf te vertoonen. Het is dreevig, dat de zoo lief-lijk bloeiende eendragt tusschen het Noorden en Zuiden onzes vaderlands in de laatste maanden dezes jaars zoo deslijk geleden heeft, doordien men de rol der *Parizenaars* tegen VILLELE te *Brussel* in het klein tegen onzen Minister van justitie heeft willen vernietigen. Zoo lang de *liberalen* partij in *Frankrijk* de heerschende was, hield gevat en schijnbare de zogenoemde *liberalen* in onze Zuidelijke Gewesten, (waartoe onder anderen de bederfde knecht van NAPOLÉON in vroegere dagen, de heer baron DE STASSART, behoort) terug, van zich met haar te vereenigen; toen in-den zij zich terugkeerde, zoo 't schepen, aan onzen Koning, dezelve valfer-lijk, verlicht en vrij bestuur, als aan een anker vast, en probeer het-zelve ten hoogste. Doch nauwelijks is het bestuur van VILLELE in *Frankrijk* gevallen, of de daad van 1830 tot 1830, in een dergelijk geest (gedurende de heerschappij der *liberalen* in *Frankrijk*) de taal van de

(1) Men weet dit thans zeker, uit het bekend geworden verdrag.

(2) Zie deszelfs verhandeling in de *Mæmosyne*.

Observateur Belge doet zich met verdubbelde bitterheid uit eene menigte dagbladen hooren. Vreemdelingen, uit Frankrijk overgewaaid, zelfs, zoo men wil, uit den modder van ROBERTIERRE's schrikbewind opgeborreld, willen ons hier de wet komen stellen. Men moest deze taal, zoo 't ons voorkomt, niet opgemerkt hebben; men zou dan zijne achtbaarheid beter hebben bewaard, en tevens de lastertongen spoediger door de kracht der waarheid — indien men deze aan zijne zijde had — hebben doen verstommen, dan door de regterlijke vervolgingen, waaraan de Minister van Justitie, zich naar 't schijnt, met een weinig te veel hartstogtelijkheid heeft overgegeven, en die nu juist de algemeene aandacht op deze zaak hebben gevestigd, terwijl zij nu eenige lieden, in het oog van bevooroordeelden, in het belangrijke licht van martelaars der waarheid en der vrijheid van drukpers doet voorkomen. Nu zag men eene zonderlinge Coalitie, zonderlinger en dreigender dan die, welke tusschen twee partijen wel eens in Engeland plaats hebben, om het Ministerie te doen vallen. Het was de partij der ultra-liberalen en der Jezuiten of ultramontanen, gelijk zich het orgaan der laatsten, de heer SASSEN VAN YSSELT, eens onvoorzigtig heeft laten ontvallen. Trouwens de zaak bleek terstond, zodra men de vrijheid van het onderwijs (de vrijheid om Jezuiten in te roepen) met de vrijheid der drukpers uit eenen adem hoorde inroepen: — toen men hoorde zeggen, dat het oogmerk was om België Protestantisch te maken, (te midden van den formidabelen toestel, dien men ons aankondigt, om in de hoofdstad des rijks, bij eene voor drie vierde gedeelten Protestantische bevolking, de pracht der Roomsche kerk in, nieuwe kerkgebouwen en een bisschops-paleis ten toon te spreiden) toen men hoorde spreken van twee vijandelijke legers, die zich tegen een gemeenschappelijk vijand moesten vereenigen, toen was deze zamenspanning van twee anders lijnrecht tegen over elkander staande partijen geen geheim meer. Eindelijk is de overspanning, de drift, door vijanden der rust in alle gedaanten, onder alle voorwendsels, vooral onder dat van het heiligste goed van den mensch, — van de vrijheid — aangestookt, tot die strafbare loshandigheid overgeslagen, dat men de gerechtigheid in haar heiligdom heeft gehoond, en (als wilde men in niets bij de naeping der geliefde Franschen achter blijven) het toppel der terugkeerende Nationale garde tegen vlietende, ten opzichte van den heer VAN MAANEN, vernieuwd en dezelfde glazen heeft ingeworpen. En dit doet, om zoo te spreken onder het oog van den Koning, eene handvol onruststokers te Brussel, eene stad, die onder de regering van het huis van Oranje sedert dertien jaren bijna een derde in bevolking, in uitgebreidheid, in welvaart is toegenomen; waar men dagelijks nieuwe huizen ziet verrijzen, die de vroegermalige, zoo gelukkige dagen van Prins KARL VAN Lotharingen in algemeenen voorspoed reeds verre achter zich laat, terwijl ieder volop werk en brood heeft: — wij gelooven het, dat alle weldenkenden te Brussel die oproerige bewegingen verfoeien, Jammer slechts, dat de onde vete tusschen Noord en Zuid weder verlevendigd is, terwijl de zuidelijke leden thans bijkans alle zegen, gelijk de noordelijke voor de regering stemmen. Mocht het gevolg dezer zitting ons aangenaamer onderwerpen ter beschouwing voor een volgend jaar aanbieden!

FRANKFORT, den 28sten December.

Uit Jassy wordt den 12den December het volgende gemeld:

Zoo even verspreidt zich alhier het gerucht, dat er den 30sten November, snelle gevechten in den omtrek van Varna hebben plaats gehad. De Turken zouden eene poging hebben gedaan om de Russen uit hante stelling aldaar te verdrijven. Over den uitslag dezer gevechten zijn tegenwoordige geruchten in omloop, daar sommigen aan de Russen, anderen aan de Turken de overwinning toeschrijven.

Volgens brieven uit Odessa, zou het Russische schip, aan welks boord zich twaalf te Varna veroverde en tot een gedenkteeken van den Koning Wladislas bestemde kanonnen en vele andere zegeteekenen bevonden, in de golf van Burgas vergaan zijn.

Het dagblad van Smirna meldt, dat de graaf Guilleminot aan den Franschen consul te Canea (op het eiland Candia) den 17den October geschreven heeft, dat de gezanten der drie mogendheden het vermoorden der Grieken in de steden van dat eiland niet met oververschuldigheid hebben kunnen aanzien, en dat de admirals het hebben ontvangen, om maatregelen tegen het vernieuwen van dergelijke tooneelen te nemen en eenen wapenstilstand tusschen de Turken en Grieken te bevorderen. — Uit deze maatregelen moesten echter geen enkel gevolg omtrent het toekomstige lot van Candia afgeleid worden. — De consul moet, ten blijk van afkeuring van het gebeurde, het eiland verlaten.

PETERSBURG, den 16den December.

De officiele Courant behelst de volgende tijdingen uit Tiflis van den 26sten November:

De generaal-majoor Prins Tschawtschawadse heeft aan den graaf Paskewitsch-Eriwanski het volgende bericht gezonden:

Den 5den November vereenigden zich, in het gezigt der vijandelijke piketten, twee uit Eriwan aangekomenne compagnien van het regiment infanterie Kasow benevens een gedeelte van het bataljon der Sarbaan van Eriwan, met het detachement onder den generaal-majoor Tschawtschawadse, die daarop dadelijk begon aan te vallen. De Turken ten getale van 5000 man, met twee stukken geschut, trachten hem te gemoet. Zij vochten echter zeer weiflend en werden zonder een kanonschot te doen het slagveld, op hetwelk zij 40 man, dooden en gekwetsten, achterlieten. Intusschen verlegden zij hunne legerplaats, en versten verden van het dorp Kisik-Kai, waar zij voor het gevecht gestaan hadden. Den 6den

November verwüderden zij zich geheel en af, deels naar Melasgord, deels naar Ardich.

« Om den aftogt van den vijand te verbaasten, deed de Prins Tschawtschawadse eene beweging voorwaarts op den weg naar Melasgord; dech daar hij geen vijand meer ontdekte, keerde hij 's nachts naar zijne legerplaats bij Pallas weder. Na den aftogt van den vijand kunnen de troepen van het detachement van Bajazed nu de winterkwartieren betrekken.

« Eene der hoofdoorzaken van den terugtogt der Turken was de beweging van het detachement van Kars, dat zich aan den voet van het Saganingische gebergte bevond, hetwelk de pachalicks van Kars en Erzerum van malkanderen scheidt. De generaal-majoor Bergmann, die over deze afdeling bevel voerde, ontving den last om zijne rigting naar Erzerum te nemen, ten einde den toestand van den prins Tschawtschawadse te versterken. De Turksche troepen bij Toprach-Kale, die wel m-zagen, dat zij door deze beweging omsingeld konden worden, en voor de vereenigde operatien dezer beide detachementen bevreesd waren, poogden het voortrukken van den generaal-majoor Bergmann te verhinderen. Den 22den November ontmoetten zij denzelfden bij den overtogt van den Araxes. Daar de generaal-groote zwaarigheden vond, de rivier te passeeren, en inzag, dat het oogmerk, om den vijand van den generaal-majoor Prins Tschawtschawadse af te lokken, vervuld was, hield hij het niet voor noodzakelijk, zijnen weg verder te vervolgen, en begon derhalve zijnen terugtogt in behoorlijke orde. Een gedeelte van de Turksche ruitery liet zich door deze beweging verleiden om over de rivier te gaamen onze gelederen aan te vallen, doch moesten na eenige vergeefsche pogingen omkeeren, en verloren daarbij 30 man aan gesneuvelden en gekwetsten. Het detachement is den 14den November behouden teruggekeerd.

LONDEN, den 26sten December.

De Courrier zegt, dat in de aanstaande zitting van het parlement door het gouvernement geene bill ten behoeve der katholieken zal voorgedragen worden, en haalt ten bewijze daarvan aan den volgende brief, dien de herlog van Wellington den 11den dezer aan den heer Curtis, katholiek primaat van Ierland, geschreven heeft: — « Mijn waarde heer, ik heb uwen brief van den 4den ontvangen, en ik verzeker u, dat gij mij régt doet door te gelooven, dat ik zeer gaarne de katholieke zaak, geschikt zag; het zou nuttig voor den staat zijn, en daardoor ook voor ieder ingezetenen in het bijzonder. Dan ik beken, dat ik geen middel in het verschiep zie om haar af te doen. De partijgeest heeft zich zoodanig in die zaak gemengd en de redelwyist daarover is zoo hevig, dat men niet kan verwachten, de menschen te zullen overreden om haar bedaar in overweging te nemen. Indien wij ze voor eenigen tijd in de vergetelheid konden bedrukken en dien tijd aanwenden om de zwaarigheden, (en die zijn zeer groot) welke zich van alle kanten opdoen, te wegen, dan zou ik aan geen goeden uitslag wanhopen.»

Volgens de jongste tijdingen uit Dublin, van den 23sten, is de graafschap Tipperary weder in hevige gisting. Gewapende benden loopen 's nachts het land af en plegen allerlei buitensporigheden.

Den 4den October is te Monte-Video de bekrachtiging van het vredes-traktaat tusschen Brazilië en Buenos-Ayres wederzijds uitgewisseld.

PARYS, den 27sten December.

Ingevolge verlangen van den Dauphin, heeft de minister van oorlog het voorstel laten doen, dat van de officieren der armee maandelijks een dag traktement zou worden gekort, om het bedrag der pensioenen te vermeerderen. Volgens de dagbladen, is dit voorstel overal met vreugde aangenomen.

Oisteren zijn er berigten van den generaal Maison te Paris ontvangen. De generaal bevindt zich bij voortdoring te Modon. Volgens de voorloopige opgaven, welke ingekomen zijn, wordt het getal manschappen, welke de afdeling onder zijne orders, sedert haar vertrek uit Frankrijk tot op den 1sten December, verloren heeft, op 6000 man begroot. De afdeling is thans overvloedig van versch vleesch en af het noodige fit haar onderhoud voorzien. Het weder is laatstelijk over 't algemeen schoon en droog geweest; daardoor is het werk om de troepen in de steden te vestigen bevorderd en de staat hunner gezondheid verbeterd.

BRUSSEL, den 29sten December.

Volgens den Courrier des Pays-Bas, kunnen sedert twee dagen slechts weinige personen verlof bekomen om de heeren Dupeyroux en de Poty ter in de gevangenis te bezoeken. De baron de Stassart heeft eergisteren slechts voor eenen enkelen dag daartoe vergunning kunnen bekomen.

Verscheidene ingezetenen dezer stad hebben dagvaardingen ontvangen, om voor den regter van instructie te verschijnen.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal heeft, in de zitting van den 27sten, de drie ontwerpen van wet, betreffende de staatsbegrooting van 1829 met eene groote meerderheid van stemmen aangenomen.

AMSTERDAM, den 1sten Januarij.

Onze nieuw benoemde burgervader, de verdienstvolle staatsman van de Poll, heeft gisteren, in handen van den gouverneur onzer provincie, als zoodanig den eed afgelegd, en zal morgen, den 2den dezer, het eerst in de vergadering van wethouderen worden binnengeleid. De benoeming van dezen waarlijk verlichtten en voor dezen moeilijken en gewichtigen post alzins geschiktten burgervader, geeft den ingezetenen onzer hoofdstad de ruimste stof van blijdschap en erkentenis aan onzen zorgdragenden en verstandigen Koning.

GESCHIEDKUNDIGE HERINNERINGEN.

Den 1sten Januarij 17 stierf de wereldberoemde katjische dichter, RUBIUS OVIDIUS NASO, in den ouderdom van 51 jaren, ten tijde dat Tiberius III Keizer van Rome was.

Den 1sten dito 1641 vertrok het gezantschap naar Engeland, om over het huwelijk van WILHELM II te handelen.

Den 1sten dito 1716 zag de Utrechtsche hoogleeraar A. VAN NEELEN-BORCH het eerste levenslicht.

ARNHEM, den 31sten December.

Het water is hoog in den Rijn aan de Paal.

Den 30 Dec. 2 El 8 Palm 6 Duim; gewassen o D., gevallen 35 D

Den 31 dito 2 El 5 Palm 5 Duim; gewassen o D., gevallen 30 D

SCHOUWBURG TE ARNHEM.

De Nederduitsche Tooneelstukken, onder Directie van de Heeren OBELT, KUP en DE KONING, en protectie van Z. K. H. den Prins van Oranje, zullen de eer hebben ten Tooneele te voeren,

DE DOCHTER VAN DEN PORTIER,

Nieuw Tooneelspel, in 3 Bedrijven, naar het Fransch van ETIENNE, ARAGO en ANICET, door den Heer OBELT, den Zoon. Nooit alhier, maar overigens in Frankrijk en de Nederlanden, bij herhaling, met goedkeuring vertoond.

Gevolgd van:

DE GENERAAL MOREAU, OF DE DRIE TUINIERS,

Geschiedkundig Blijspel, van VOGEL, in één Bedrijf; gegrond op eene te Gros Bois in 1803 plaats gehad hebbende gebeurtenis.

HOOGDUITSCH OPERA TE ARNHEM.

Met permissie van de Wel Edele Achtbare Heeren Burgemeester en Wethouders dezer stad, zullen de Hoogduitsche Operisten van Amsterdam, onder Directie van J. H. DESSAUR en FRANSMAAN, het genoegen hebben

Tot opening van het Tooneel, te vertoonen

Op Dingsdag den 6den Januarij 1829.

TANKREDE.

Groote vermaarde Heroische Opera, in drie bedrijven, muziek van ROSSINI.

Na hetzelfde:

(In het Nederduitsch.)

DE KAPELMEESTER VAN VENETIE.

Komieke Opera, in een bedrijf, muziek van verscheidene Componisten.

Op Zaterdag den 10den Januarij 1829.

DER BARBIER VON SEVILLA,

Groote vermaarde Komieke Opera, in vier bedrijven, muziek van ROSSINI.

N.B. Wegens de grootte dezer Opera geen Nastuk.

DOMANIALE VERPACHTING, HOUTVERKOOPING EN AANBESTEDING.

De AGENT van het DOMEIN te ARNHEM zal, op Woensdag den 7den Januarij 1800 negen en twintig, des morgens ten tien ure, ten overstaan van het Plaatselijk Bestuur van Rencum, aan de Koude Herberg, te Oosterbeek, in het openbaar aan de maatschappelijke verpachten:

- 1. Een stuk BOUWLAND, gelegen in de Jagerskamp, onder Oosterbeek, in pacht bij D. HENDRIKS, aldaar.
2. Een DITO, in de Jagerskamp; in pacht bij PETER BITTER, aldaar.
3. Een DITO, in de Jagerskamp; in pacht bij W. VAN MAANEN, aldaar.
4. Een DITO, de Eijkelenkamp genaamd, onder Oosterbeek; in pacht bij L. BITTER.
5. Een DITO, de Veldhuizen, onder Ede; in pacht bij W. FONK.

VOORTS VERKOOREN:

Onderscheidene perceelen op stam staande AKKERMAALS-HOUT, in de Heide, Haag en de Ragheg, zoo mede onderscheidene perceelen gehouwen DENNEN, in de Lange Hag en aan den Zilverenberg, alles in de Gemeente Rencum en Oosterbeek gelegen.

EN EINDELYK AAN DE MINSTBIEDENDE AANBESTEDEN.

Het OMPLAGGEN van TWEE BUNDERS, in de Elshag; van TWEE BUNDERS, in de Aardakken; van DRIE BUNDERS, in den Bolderbergsche- en Zinnenbergsche Hag; het OMPLAGGEN of LOSMAKEN van den GROND, rondom 2000 jonge Boomen, langs den Straatweg van den Driepol, voorbij de Koude Herberg; voorts het OMZETTEN of WENDEN van TWEE BUNDERS GRONDS, ter bepoting van 1 El en 2 Palmen, in de Mafheg, onder Bennikom; zoo mede van één HALVE BUNDE, ter diepte van een El, aan de Bennikomsche Hag, en eindelijk het BEZAAIJEN van ACHT BUNDERS met DENNEN ZAAD, tot aan te wijzene plattelen, in de Bennikomsche Heide.

De Agent voornoemd, J. VAN LAMSWEERDE.

H. MEY METTENBRINCK, Notaris,

residerende te Barneveld, zal aldaar in het Logement de Bante Koe, finaal verkoopen: op Woensdag den 7den Januarij 1829, des voormiddags ten 10 ure, de BOEREN ERVEN de Groote en Kleine Ketel, onder Lanteren, met derzelver GETIMMERTE en ruim 40 Bunders LAND, En op Zaterdag den 24sten van dezelfde maand Januarij, terzelver tijd en huis: een ERF en GOED, Klein Roselaar, onder Barneveld, met HUIZINGE en 2 Bunders BOUW- en WEI-LAND.

Volgens Exploict van den Dearwaarder DERK JAAZELLE, te Zutphen, van dat twee en

twintigsten December 1800 acht en twintig, gedaan ten verzoeke van den Heer Mr. ARNOLD HENRY PETER HUBERT, zonder bepaald beroep, wonende op den Heize Voorn, bij Utrecht, voor zoo veel noodig, domilie en Procureur is gesteld bij den Heer Mr. HENDRIK J. VAN THOOFT, Procureur, wonende te Zutphen, is aan den Heer Officier van Justitie bij de Regtbank van Eersten Aanleg, zitting houdende te Zutphen, insinuatie gedaan, dat de Heer ARNOLD HENRY PETER HUBERT, ten fine

van zuivering van Legaal Hypotheek, waarmede de na te melden Panden zonder inschrijving zouden kunnen bezwaard zijn, ter Griffie van welgemelde Regtbank heeft gedeponereerd eene Expeditie van twee Processen-Verbaal van eerste en tweede Veiling, opgemaakt te Lochem door de aldaar ter stede residerende Notarissen Mr. E. J. F. SPYKER en Mr. J. B. SOLNER, respectivelijk in dato den negen en twintigsten Augustus 1800 acht en twintig, en den twaalfden September daaraanvolgende, beide behoorlijk te Borelio geregistreerd, het eerste den tweeden en het andere den twintigsten van dezelfde maand September, mitsgaders van de opgevolgde acte van toewijzing, aan den voet van welgemelde Processen-Verbaal gesteld, door voornoemde Heeren Notarissen den zes en twintigsten van laatstgenoemde maand, den eersten October volgende te Borelio geregistreerd; inhoudende twee Akten den verkoop aan den Heer Requirant, door den Hoogwonderbaar Heer LODEWYK BARON VAN HEECKEREN, Opperjagermeester en Opperhoutvester van de Noordelijke provincien des zes Rijks, en deszelfs Echthenoot Vrouw JACOBA VAN THARINA PETRONELLA VAN TOON, buiten speciaal beroep, te zamen wonende op den Heize de Cloese, Gemeente Laren, van de HAVESATHEN Cloese, Lagen en Diepenbroek, gelegen in het Kanton Lochem, met alle daeronder behoorende GEBOUWEN, BOEREN ERVEN, KATERSTEDEN, DAGHUURDERSPLAATSEN, BOSCH, BOUW- en WEIDELANDEN, REGT van JAGT en VISSCHERY, zoo als breedvoerig in het Proces-Verbaal van Eerste Veiling staat nitgedrukt, en zulks voor eene som van een honderd en tien duizent gulden, buiten de verdere lasten en bedingen, in laatstgenoemd Proces-Verbaal voorkomende. Het depôt der Expeditie van bovengenoemde Processen-Verbaal is geschiedt bij Akte ter Griffie voormeld, van den vijftienden December 1800 acht en twintig, denzelfden dag te Zutphen geregistreerd, en is van de deswege afgegeven Acte door den Heer Griffier van welgemelde Regtbank, alsmede van voorschrevene insinuatie aan den Heer Officier van Justitie voormeld kopij gegeven, aan wien tevens is verklaard, dat, uit a anmerking door onbekenden ter zake van Legaal Hypotheek op de onder werpelijke Panden inschrijvingen zouden kunnen genomen worden, de koper de gedane insinuatie overeenkomstig de Wet zal doen bekend maken.

Hetgeen Certificeert, H. J. THOFT, Procureur.

De Ondergeteekenden hebben de eer het Publiek, en in het bijzonder hunne geëerde begunstigers, ter kennis te brengen, dat de COMPAGNIESCHAP der BIERBROUWERIEN, genaamd het Hart en het Witte Paard, canterende onder de firma van PULSERS en RATERING, met ultimo dezes jaars zal ophouden te bestaan, bedankende zijtieden bij deze hunne respectieve Kalanten, voor de gunst en het vertrouwen, waarmede zij zich gedurende hunne Associatie verhoeden zagen.

Wij verzoeken welden alle die aan deze Societeit nog iets te verschuldigd hebben, of verschuldigd zijn, daarvan zoo spoedig mogelijk opgave of betaling te doen aan den Heer H. J. RATERING, welke met de likwidatie der zaken belast is. Arnhem, den 29sten December 1828.

Wed. H. J. PULSERS, H. J. RATERING.

Door bovenstaande Advertentie geven wij kennis van de aanstaande onthouding onzer COMPAGNIESCHAP, en hebben mits deze het genoegen het geëerd Publiek, en speciaal onze goede begunstigers, te informeren, dat, te beginnen met primo Januarij aanstaande, de BIERBROUWERIJ, het Hart, door de Weduwe H. J. PULSERS en haren Schoonbroeder, J. F. PULSERS, zal worden aanvaard en onder de firma van de Weduwe H. J. en J. F. PULSERS voortgezet. Terwijl op dien zelfden datum de Bierbrouwerij, het Witte Paard, door H. J. RATERING voor zijn prive-rekening zal worden gedreven.

Wij nemen overigens de vrijheid deze onze nieuwe Etablisseminten het Publiek op het vriendelijkste aan te bevelen, onder belofte van solide bediening.

H. J. RATERING, Wed. H. J. PULSERS, J. F. PULSERS.

Er wordt verlangd, tegen de maand Mei 1829, een KINDERMEID, van middelbare jaren, van Hervormde Godadienst, in staat om voldoende Getuifschriften van hare bekwaamheden, tevens getuifschriften te produceren, en voorts als Kindermeid hebbende gediend. Ook vraagt men eene WERKMEID; beide in een fatsoenlijk Hus in een der voornaamste steden van Friesland.

Men gelieve zich met gefrankeerde brieven, onder tetter K., te adresseren ter Boek- en Courantdruckerij van C. A. THIEME, te Arnhem.

Een PERSON, van middelbaren ouderdom, die zicheden verlangende, wenscht zich in eene FABRIEK of TRAFIEK te Associeeren, waarin hij werkzaam zou kunnen zijn, liefst in de Provincie Gelderland of in het Zuidelijke gedeelte van het Rijk; hij zou in staat zijn om, in gunstige termijnen van 2 a 3000 Gulden, ongeveer 7 a 8000 te kunnen brengen. Wie hierop reflectie zou mogen staan, wordt verzocht zich met vachtvrije Brieven en de noodige inlichtingen te adresseren aan de Letters A. A. onder covert van den Uitgever der Arnhemse Courant, C. A. THIEME, te Arnhem.